

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI

KÉPES HETILAP

Előfizetési árak:

Egész évre	---	---	66 L.
Fél évre	---	---	35 L.
Negyed évre	---	---	18 L.
Egy szám ára	---	---	1.50 L.

Felelős szerkesztő:

DR. NALÁCZY ISTVÁN.

Főszerkesztő:

GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden szombaton

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.

Budától és Pesttől Budapestig.

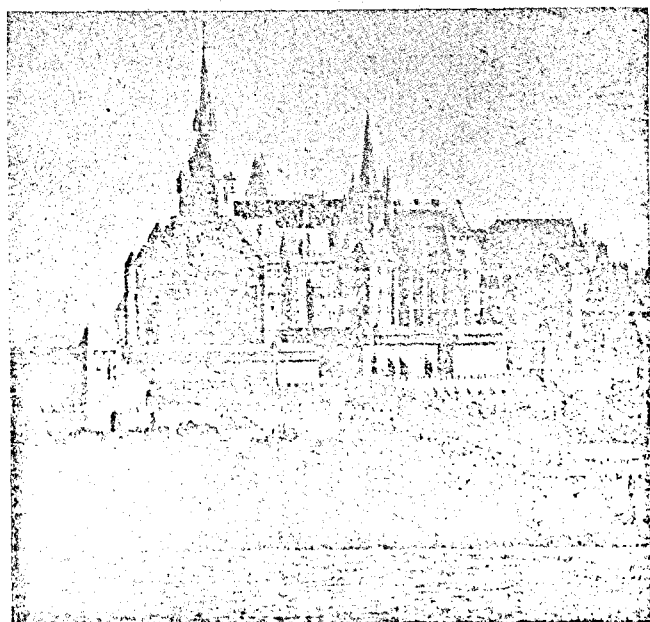
Ugy látszik, hogy mostanában a nagyvárosok jelentős eseményeinek napjait éljük. Lapunk nem régebbe emlékezett meg Konstantinápolyról, New-Yorkról s most meg Budapest felé fordul figyelmünk. Budapest fényes ünnepet ült: Buda és Pest egyesülésének félszázados fordulóját. A jelentős forduló valóban méltó a megünneplésre, mert ez ötven év alatt Budapest a művelődésben óriási lépésekkel haladt előre s ma Középeurópa legszebb, legforgalmasabb városai közé tartozik.

A diszgyűlésen, amely az egyesülés eseményét méltatta, a kormányzón, József főhercegen, a pápai követen kívül a közelet vezető emberei mind megjelentek. Az ünnep szónokai kiemelték Budapest olyan nagyfokú fejlődését, amely párját ritkítja. A visszaemlékezések kapcsán a hallgatóság szemei előtt megelevenültek a régi Buda, a régi Pest, a fényes Budapestnek ez egyszerű elődei. Megelevenültek a kicsiny, sokáig falusias városkák, amelyek azonban így is mindig nagy események középpontjában állottak, a forgalomban a Kelet és Nyugat összekötő kapcsai voltak.

Már Árpád vezér, amikor magyarjait Buda tájékára vezette, olyan helyen állott meg, ahol őt a régi római műveltség emlékei fogadták. Oda temetkezett maga is, hogy a sírjához zarándoklóknak figyelmébe hozza, hogy központnak ez a hely a legalkalmasabb, legtermészetesebb. A széles Duna mellett, annak fordulójánál, a magyar Alföld szélén, Középeurópa középponti helyén kereskedelmi, védelmi szempontból legmegfelelőbb. A tatárjárás után IV. Béla király a hely jelentőségét belátta és várra építette. Utódai már gyakran megfordultak Budán,

vagy állandóan ott is laktak, azt folytonosan építették és alattvalóik előtt is kedvessé tették.

Buda 1250-táján várossá alakult, Nagy Lajos kiváltságokkal látta el s a királyi városok sorába emelte. Zsigmond, Mátyás király az építkezést folytatták. Mátyás Pest köré falat vont, Buda falait pedig megerősítette. Alatta Buda fejedelmi székhelyé lett, a királyi palota szépségéről a szemtanúk az elragadtatás hangján beszélnek. Itálián kívül Magyarország volt az első ország, amelyre a felujulás, a renaissance kor műveltsége hatott, Mátyás alatt úgy lett Buda a művészet és tudomány középpontjává.

Budavára Mátyás király idejében.

A török időkben Buda a hódoltság kulcsa lett. Akié volt Buda, azé volt az egész nagy

Alföld, amit az európai államok is egyértelműleg beláttak. A gyászos korszak másfél századig tartott, telve pusztulással, könnyel. A visszafoglalt Budát meg idegenek lepték el, hosszú idő kellett hozzá, amíg fővárosuk nemzeti jellegét a magyarok biztosítani tudták.

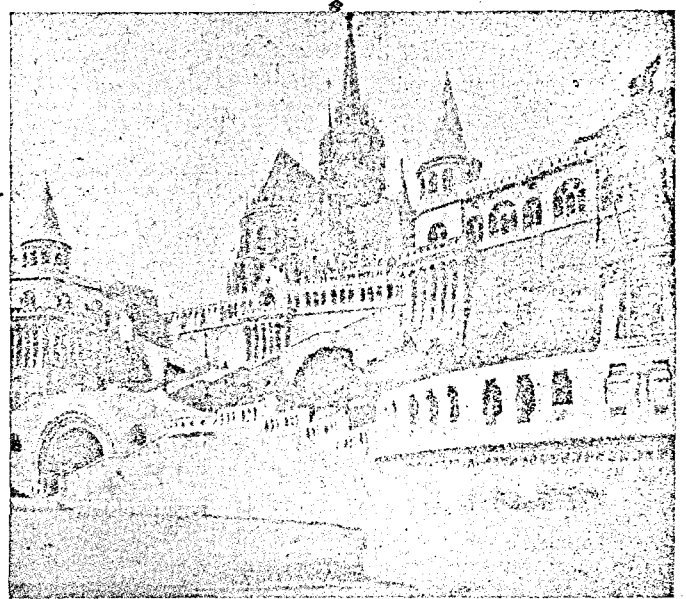
Budapest azóta lett igazi nagy város, amióta Széchenyi István a két külön várost, Budát és Pestet a Lánchiddal összekötötte és Budapestet minden téren középponttá tette. A Lánchid rései között mintegy a Dunába hullott a régi társadalmi, jogi csökönység. A hidpénz lefizetésével a nemesi elzárkózottság merevsége megolvadt, a hid pillérei mintegy az új Magyarország pilléreivé lettek. A nemes azóta tanulta meg, hogy a köz számára fizetnie is kell. A belátás kapcsán megindult a forgalom, rövidesen gyárak alakultak, megindultak a vonatok, a gőzhajók kéményei füstölögni kezdtek. S minden élet Budapest felé lüktetett, minden vonat Budapest felé futott. A Széchenyi szellemében végrehajtott központosítással Budapest a magyarországi gazdasági, ipari, kereskedelmi, politikai, irodalmi élet főhelye, irányító, vezető helye lett.

S az átalakulással együttjáró fejlődésből mindkét városnak jutott. A 48-as idők, főleg az Ausztriával való kiegyezés óta az emelkedés óriási. A síksággal való kapcsolat miatt a természetes nagyobbodás a pesti oldalra esett, Budának terjeszkedése a hegyek miatt is nagyobb akadályokba ütközött. Buda maradt a kedélyes, villákkal megrakott, kisvárosias Buda, ahová siet mindenki, aki a nagyvárosi Pesttől tiszta levegőre menekül. De éppen e kisvárosi jellege, fekvése, hegyei biztosítják nagy forgalmát, mivel Pest az üdülők ezreit szállítja hozzá.

Buda legkiemelkedőbb pontján épült a királyi palota, közelében van a Boldogasszonyról elnevezett plébánia templom, más néven Mátyás templom. A templom még IV. Béla magyar király korából való épület, déli tornyát Mátyás király újraépíttette, ezért Mátyás-templom nevet kapott. Alatta van a Halászbástya. Budának az egyik legkedvesebb pontja, ahonnan szép kilátás nyílik a lenn hömpölygő Dunára, a pesti oldalra. A szemlélő elé tárulnak a pesti rész nagyszabású épületei, köz- és magánházai, templomai, gyárjai, a Dunán átvezető hidak, a vizen az egyik partról a másikra közlekedő hajócskák.

A Lánchid ma már nem elég, a forgalom lebonyolítására két vasuti hid és négy közle-

kedő hid szolgál. Ez utóbbiakon (Ferenc József-hid, Margit-hid, Lánchid, Erzsébet-hid) állandóan zakatolnak a villamosok, dübörögnek a kocsik, repülnek a fogatok, nyüzsögve járnak-kelnek az emberek.

Halászbástya Budán a koronázó templommal.

E nyüzsgés az utcákra, terekre is áterjed. Budapest muzeumai, könyvtárai, tudományos, gazdasági társulatai, látványosságai, ipartelepei (malom, gép, szesz, hajó), kereskedelme, színházai, közigazgatási, politikai intézményei sok embert foglalkoztatnak és sok idegent és sok vidékit csálnak a városba.

S e fejlődés nagyobb részt az utolsó ötven évre esik. A közös érdekek, az együttélés annyira összeforrasztották a két várost, hogy 1872-ben a 36. törv.-cikk alapján végre is teljesen egyesültek. A multban is mint testvérek állottak egymás mellett, egymást támogatva, együtt szenvedve s örülve úgy, hogy az egyesülés mindkét részen szívből fakadt. Azóta vállvetve szolgálták a közös ügyet s egyesült erővel Budapestet a mai színvonalra emelték.

Budapest mostani ünnepe nemcsak helyi jelentőségű. A helyi jelentőségből messze kiemelni az a körülmény, hogy nagyváros, amelyben más városok, más országok is megelérik szükségleteik kielégítését. A tudományos, a gazdasági eredmények ma már nem csak egy-egy nemzetnek, hanem az egész világnak közkinccsei, amelyek az egyetemes haladás eszközei. Budapest ünnepe tehát bennünket is érdekel.

Dr. Bíró Vencel.

Egy küzdelmes év határán.

— A református egyházkerület közgyűlése. —

Az erdélyi reformátusok november 23--24 napjain tartották egyházkerületi közgyűlésüket Kolozsváron. Az egész romániai magyarság odafigyelt ezeken a napokon a reformátusok tárgyalásaira. A magyar erőnek, tudásnak és lelkesedésnek megnyilvánulásai ma már minden magyar érdeklődését fölkeltek és a reformátusok tárgyalásai az idén is bővelkedtek ezekben az erkölcsi javakban.

Az év történetét Nagy Károly püspök tárta a közgyűlés elé. A jelentés több pontjait itt közöljük: A múlt év sok aggasztó eseménye közt örvendetes, hogy az erdélyi református egyház bekapcsolódott a világmozgalmakba. Felemlíti az egyházak világszövetségének Ujvidéken és legutóbb Bukarestben megtartott kongresszusait. Sajnálattal állapítja meg, hogy ezek a kongresszusok nem hoztak kielégítő eredményt. Az egyházat többbizben látogatták meg angol és amerikai vendégek, ami a külföldnek közvetlenebb érdeklődését jelenti. Megjegyzi azonban, hogy Amerikában a cseh barátság új erőre kapott, ami a jóviszony felvételét késlelteti. Jelentős dolognak tartja, hogy a presbiteriánusi világszövetség Zürichben tagokul felvette gróf Teleky Arthurt és Imre Lajos dr.-t. A bejelentések során az év eseményei közül kiemeli a Bethlen-kollégium fennállásának háromszázados jubileumát.

A püspöki jelentés az egyház államjogi helyzetét ismertetve, megállapítja, hogy itt a legnagyobb bizonytalanság tapasztalható. A kormány jelenleg tízmillió leut fordít a lelkeszi fizetések kiegészítésére, ennek szétosztása azonban nem áll arányban a református hívek által fizetett adókkal. A legsúlyosabb megpróbáltatást azonban mégis az illetékes miniszterek által kiadott egyházügyi és iskolai rendelkezések tartalmazzák. Mindkettő számos veszedelmet rejt magában, amelyek az egyház autonómiáját végrehajtás esetén alapjukban rendellenék meg. Az elmúlt esztendő az iskolákért vívott lélekölő küzdelemben telt el. Nemcsak megfosztanak azon iskoláinktól, amelyeket a magyar államnak magánjogi szerződések mellett átadtunk, hanem a többinek is lehetetlenné teszik a működését. Szomorúan állapítja meg, hogy minden jogos követelésükben állambiztonság elleni vétséget keresnek. A román pártok politikai versenyt csinálnak belőle, hogy ki tud többet kifalálni az iskolák és a kisebbségi kultúra lerombolására.

A magyar uralom alatt a románok ezer éven át nem tanultak meg magyarul, s tőlünk azt kívánják, hogy pár év alatt tökéletesen beszéljünk románul.

A püspök végül az egyház belső életére vonatkozó statisztikai adatokat sorolja fel. Ezek szerint a

Romániában élő reformátusok száma 485 ezer 670, ami az 1912. évi népszámlálással szemben 30 ezer lélekkel való szaporodást jelent. A születések száma 12 ezer, halálozásoké 9 ezer. Törvénytelen születések tizenkétszázalékot tesznek ki. A házasságkötések száma 3800. Ennek huszonöt százaléka vegyes házasság. Tulnyomóan emelkedik a görög keleti vegyes házasságok száma.

Az iskolák megmentésére.

A tárgyalások folyamán Péter Károly előadó a következő határozati javaslatot terjeszti elé:

„A közgyűlés megdöbbenve vesz tudomást a közoktatásügyi kormányzat a felekezeti elemi iskolákra vonatkozó új rendeletéről, amely nemcsak hogy eddigi panaszainkat nem veszi tekintetbe, hanem százados és nemzetközileg biztosított, úgy a kisebbségi egyezményben, mint az állam alkotmányában biztosított jogainkkal ellentétben vannak. Csorbát ejt a rendelet a szülők jogain, a tanítási szabadságon. Ellenkezik az anyanyelvvel és elháríthatatlan akadályokat gördít a felekezeti iskolák elé.

„Ebben a súlyos helyzetben egyházunknak egyedüli menedéke a trón, ahol hitünk szerint biztos oltalmat találunk. Azért utasítsa a közgyűlés az igazgatótanácsot, hogy küldöttségileg mielőbb terjesszen memorandumot Őfelsége, a király elé és kérje alattvalói tisztelettel és bizalommal Őfelségét, hogy a panaszok meghallgatásával a sérelmes és végtelenségig intőzkedések ügyében utasítsa kormányát a rendelet megváltoztatására.”

Hozzászólások.

Vásárhelyi János kijelenti, hogy az egyház nem kér többet, sem kevesebbet nemzetközileg elismert és megerősített jogainál. Visszaidézi az erdélyi görög keleti egyháznak a múltját, mikor jogai kivívásában leg-erősebb fegyvertársa a kálvinista egyház volt. Indítványozza, hogy az egyházkerület keresse meg az összes román egyházakat és kérje fel, hogy jogai kivívásában ne hagyják magára, hanem teljes súlyukkal védelmezzék.

Ferenczy Gábor tanügyi szempontból bírálja a miniszteri rendeletet s ennek végrehajtását abszurdumnak tartja az oktatás szempontjából. Tókes József arra mutat, hogy az egyes alsóbb hatóságok az egyháznak még az iskolafenntartási jogát is „megsemmisítettnek” nyilvánítják. Sándor József annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy a jelenlegi kormány részéről megértést az egyházak nem várhatnak.

Bethlen György gróf kijelenti, hogy a magyarság nem a román nyelv ellen harcol, hiszen az emberek ezrei szürke fővel igyekeznek az állam nyelvét elsajátítani. Grandpierre Emil dr. ama meggyanúsítás ellen tiltakozik, hogy a magyar iskolák államellenes működést fejtenek ki.

A tanterv nehézségei.

A tantervre vonatkozó igazgatótanácsi jelentést dr. Illés Gyula terjesztette elő.

Csutak Vilmos kifejti, hogy az állami tanterv és tananyag szinte lehetetlenné teszi a középiskolák tanulóiának alapos kiképzését. Az új középiskolai tanterv azt követeli a tanulóktól, hogy négy, öt, hat nyelvet tanuljanak meg, ez pedig a tanulók minden szellemi tevékenységét lefoglalja. Ezzel szemben a tanterv elhanyagolja a természettudományi tárgyakat, mert ezek óráinak számát felére szállítja le.

Járay István hangsúlyozza, hogy nemzetközi szerződések a felekezettek a tanterv megállapítására vonatkozó jogát most is biztosítják. Nagy Károly püspök hangsúlyozza, hogy az államnak meg kell végre mondania, hogy milyen végcélt akar elérni a középiskolákban.

Szabó Béla hozzászólása után Nagy Károly püspök kifejti, hogy az igazgatótanács törvénybe ütköző rendeleteket végre nem hajthat. Kéri a testvéregyházakat, hogy együttes munkájukkal és szeretetükkel támogassák a református egyházat. Ha a királyhoz intézett memorandumnak sem volna fogantaja, akkor az egyházkerület nyolc napon belül tartson rendkívüli közgyűlést, amelyen meg fogják vitálni a teendő lépéseket. A püspök javaslatát az egyházkerületi közgyűlés egyhangulag elfogadta.

Az egyházkerületi közgyűlés a választások megjejtésével ért véget.

Mit nyújt az Erdélyi Magyar Naptár?

Az idén Erdélyben nagyon sok naptár fog megjelenni. Örülünk a bő szüretnek, mert tudjuk, hogy ezek a naptárak nem nyereszkesedés céljából készültek, hanem egyúttal valami nemes célt: egyházi vagy egyesületi érdeket kívánnak szolgálni.

A mi Erdélyi Magyar Naptárunk sem üzleti érdeket tartott szemelőtt, hanem azt a nagy célt, hogy a *Magyar Nép* olvasóinak ezen a réven is hasznos és érdekes olvasmányokat nyujtsunk. A tartalomjegyzéket közöljük, hogy mindenki tájékozódást nyerjen: miféle tárgyakról esik szó naptári cikkeinkben. Itten jegyezzük meg, hogy a vásárok jegyzékét az idén az *Erdélyi Barázda* szerkesztőségének összeállításában közöljük. Különböző közleményeink tulnyomó része egyenesen naptárunk számára íródott. Az olvasmányok sorrend szerint így következnek:

1. *Újévi köszöntő* (vers) László Imrétől. 2. *A mi igazságunk* (a romániai magyarság helyzetét ismertető cikk) dr. Hajdu Istvántól. 3. *Örökkévaló dal* (vers) Szabolcska Mihálytól. 4. *Báthory István erdélyi feje-*

delem a magyar művelődésért (képpel) dr. Patay Józseftől. 5. *A magyar mult zivataros századaiból* (régí verses krónika) ismerteti dr. Csűrű Bálint. 6. *Nagyjaink a népről*. Dr. Jakabffy Elemértől. 7. *Szabó Jenő verseiből* (a költő arcképevel). 8. *Berde Mózsá* (arcképpel) Váry Alberttől. 9. *Mi mindig bucsuzunk* (vers) Reményik Sándortól. 10. *Messziről* (elbeszélés) Balogh Endrétől. 11. *Mult és jövő mesgyéjén* Tompa László. 12. *A Székelyföld egyik kincséről* dr. Szolga Ferenc. 13. *Benet ur* (elbeszélés) Ikaalvi Dienes Jenőtől. 14. *Ősz* (vers) Walter Gyulától. 15. *A boldogság utja* (népies bölcselkedés) dr. Ujvárossy Miklóstól. 16. *Kiki maga mes'erségét folytassa* (vers) Szombati Szabó Istvántól. 18. *Négy titok* (vers) Zöld Mihálytól. 19. *Szerelmes levél* (vigjáték 1 felvonásban) Gyallay Domokostól. 20. *Salamon: Énekek éneke* (vers) Jakab Gézától. 21. *A 300 éves New-York* (képekkel) Xantusné Pauli Arankától. 22. *Az újszülött* (vers). Máthé András-tól. 23. *Hogy keletkezik az agyag?* dr. Balogh Ernőtől. 24. *Történelem — anekdoták kapcsán*. Dr. Buday Árpádtól. 25. *A gombamérgezésről*. Dr. Gergely Endrétől. 26. *Tetön* (vers). Áprily Lajostól. 27. *Egy gyönyörű magyar műemlék* (képekkel). Kelemen Lajostól. 28. *Adomák*. Közöljük a névnapok, vásárok jegyzékét, ellési naptárt, tisztalapot nyujtunk a följegyzések számára.

KÜLFÖLD

Megbukott a német birodalmi kormány.

A világpolitikának legjelentősebb heti eseménye, hogy a német birodalmi kormány Stresemann kancellárral az élén, megukott. A bukás okait nincs mlnek kérdezni: elég magyarázatot nyujtanak Németország magrázó politikai ellentétei és gazdasági válságai. Miféle kormányzat tudná ezeket a bajokat eloszlatni? Most, hogy kormányváltozás van: újra felvetődnek Németország éleikérdesei. Összefognak-e a polgári pártok a szocialisták ellen? Katonai kormányzat kerül-e az ország élére? Nem hatalmasodik-e el a nyomorgó nép lelken a kommunizmus? A helyzet ma már annyira bonyolult Németországban, hogy csak a gondviselés bölcsessége hozhat valami üdvös kibontakozást.

Szerbek gondolkozása a franciákról és németekről. A békeszerződések alkalmával tudvalevően Franciaország volt a szerbek követeléseinek legnagyobb pártfogója. A pártfogás díjául most azt követelik a franciák, hogy a szerbek minden téren az ők érdekeit szolgálják, hadi erejüket, gazdasági politikájukat a franciáknak rendeljék alá. A szolgálai viszony persze nem tetszik a szerbeknek s időnként ki-kitörnek a francia gyámkodás ellen. Ezt viszont a franciák veszik zokon. Valami kellemetlen tapasztalat után az egyik

francia újságíró a következőket írta egy párisi újságba: „Mi franciák esztelenek voltunk, hogy a szerbeket olyan nagy eredményhez juttattuk hősi katonánk halála árán”. A szerb sajtó szinte egyértelműen fölhorkant a párisi újság támadása ellen. Hangosan kérdezik, hogy a világháború sikereiért csak franciák haltak meg? Nem pusztultak hasonló mértékben angolok, bolgárok, olaszok s főként a szerbek is? Majd szemére vetik a franciáknak, hogy miattuk nem tud a világ rendbe jönni, mert nekik voltaképpen nem hadisarc kell, hanem Németország teljes tönkretétele. Európának azonban nem érdeke, hogy a derék, munkás, józan német nemzet megsemmisüljön, mert a német munkára most több szükségük van a világ népeinek, mint valaha. Oroszország ujjaépítését például Németország ipara és kereskedelme nélkül elképzelni sem lehet. A „Balkan” című lap, amely igen közel áll a belgrádi kormányhoz, azt a kérdést veti föl, hogy mi volna a békekötés óta, ha Németország győzött volna? A szerb cikkíró kijelenti, hogy Németország győzelme esetén Európában már régen: munka, kenyér, nyugalom, rend és béke volna! A francia politika pedig az életnek ezen nélkülözhetetlen feltételeit Európa összes népei számára lehetlenné fogja tenni. A szerb sajtónak ez a heves támadása bizonyosan nagyon zokon fog esni Franciaország bosszura törő, erőszakos politikusaiknak.

A Magyarországon levő pénztételek sorsa.

A román—magyar tárgyalások napirendjén szerepel a román alattvalóknak budapesti bankoknál levő letételeire vonatkozó megegyezés. A letételek összege több mint 2 milliárd leu. A kormány kérni fogja ezen összegek felszabadítását, valamint egyes erdélyi városok magyarországi bankoknál levő letételeinek kiadását. A magyar delegáció viszont magyar állampolgároknak Románia területén levő letételeinek kiadását kéri.

A megbocsátás és békülékenység szelleme a magyar politikában. A Kun Béla uralmának bukása után Magyarországból sokan menekültek külföldre, hogy a föllámadt nemzeti érzésnek olykor túlzott megtorlásait elkerüljék. Ezek között voltak olyanok, akik a távolban is vigyáztak hazájuk és nemzetük érdekeire, viszont igen sokan vétkes bosszuszomjjal kritizálták Magyarország átmeneti nehézségeit, lapokat alapítottak és a külföldi lapokat is felhasználták a magyar kormány gyalázására. Hír szerint a Bethlen-kormány ezeknek az emigránsoknak az ügyét is rendezni kívánja és pedig olyan értelemben, hogy minél többen visszatérhessenek hazájukba s így az ellenséges érzületből kigyógyulhassanak. A feloldó rendelet valószínűleg karácsonyban fog megjelenni. A magyar belső politikában egyéb téren is a békülékenység szelleme uralkodik. November 22-én az összes pártok részvételével pártközi értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy a Bethlen-

kormányt az összes pártok támogatni fogják a külföldi kölcsön sikeres lebonyolításában. Tervek merültek fel arra nézve is, hogy a pártok békés együttműködését hosszabb időre biztosítsák. Bethlen gróf miniszterelnök nagyszerű politikai képességei és tekintélye remélhetően kivezetik az országot a hosszas politikai és gazdasági zavarokból.

Magyar nők a királyné előtt.

A romániai magyarság mindent elkövet, hogy sérelmeit az ország sorsának intézői megismerjék és orvosolják. Ithon akarunk belátást és jóakaratot szerezni jogaink biztosítására, külföldi beleszólást, közbejárást nem kérünk bár a békeszerződések arra is följosítanak.

Gyönyörű biznyságát adták ennek közelebről a magyar nők, akik a magyarság panaszaival a királynéhoz fordulnak. Közel negyvenezer nő aláírását gyűjtötték össze s egy küldöttség útján november 23-án Színájában átadták a királynénak a memorandumot. A magyar nők küldöttei voltak: Gróf Kendeff Gáborné, Ignác Lászlóné, a ref. nőegylet elnöke és Pekry Gézané.

A memorandum a következő pontokban terjeszt el a magyarság kéréseit:

1. Kegyeskedjék oda hatni a tanügyi kormányoknál, hogy felekezeti iskoláinkban további zaklatások nélkül anyanyelvünkön történjék az oktatás.

2. az elvett egyházi iskolaépületek, felszerelések, iskolafenntartó alapok, földbirtokok visszakerüljenek az illető iskolák birtokába.

3. A felekezeti iskolák kellő államsegélyben részesüljenek.

4. Minden tanuló járhatson bármiféle felekezeti iskolában.

5. Elemi, közép és szakiskoláink nyilvánossági joga kétségbe vonható ne legyen és közülök azok, melyek nyilvánossági joguktól megfosztottak, helyzetessenek abba vissza.

6. Az összes iskolákra vonatkozó kérdések saját megelégedésünkre az egyházi hatóságokkal egyértelműleg rendeztessenek el.

A királyné szívesen fogadta a magyar anyák küldötteit és ígéretet tett, hogy panaszukat tanulmányozni fogja.

Még mindig sok magyar fogoly él Oroszországban. Ugy tudtuk eddig, hogy Oroszországban nincsenek magyar hadifoglyok jelentékenyebb számban. Nagy feltűnést keltett egy magyar országgyűlési képviselőnek az a megállapítása, hogy még mindig husz-

ezer magyar hadifogoly él a Szovjet-birodalom különböző tartományában. A képviselő fölhívta a magyar kormány figyelmét arra, hogy maga az orosz kormány akadályozza meg a foglyok hazatérését. Remélhetően új mozgalom indult meg a foglyok hazatérése érdekében.

Ismét betiltottak egy hitvallásos iskolát. A magyar művelődést új veszteség érte: a szentábrahámi unitárius elemi iskolát a tanfelügyelőség betiltotta. A betiltás okául azt hozták föl, hogy az iskolának nincsen működési engedélye. Ezzel szemben az a valóság, hogy az unitárius egyház még 1919-ben többi iskoláival együtt a Szentábraháminak is működési engedélyt szerzett, sajnos, akkor az engedélyt nem adták ki írásban. Ezt a formai okot használták föl a kifogástalanul dolgozó iskola megsemmisítésére.

Törvénytervezet a háboruban eltűntekről. Mai számunkban adunk hírt arról, hogy Oroszországban még mindig sok magyar hadifogoly él. Ezek között bizonyosan bőven vannak erdélyi származásúak is, akiknek állampolgárl helyzeté azóta idehaza megváltozott. A román törvényhozás éppen most foglalkozik azoknak jogi helyzetével, akik valamelyes okokból nem tértek haza. A törvénytervezet főbb pontjai a következőképpen szólnak: Mindazokat, akik eltűnésük óta nem adtak hírt magukról, a bíróság halottaknak nyilvánítja. Hagyatékukat az örökösök a halottá-nyilvánítás után egy évvel vehetik át. Az özvegy a halottá-nyilvánítás után azonnal férjhez mehet. Ha az eltűnt és halottá-nyilvánított ember mégis visszatérne, akkor úgy neki, mint az új férjnek joga van azt kérni, hogy a házasságot a törvény érvénytelenítse.

Tisztelet egy hősi halottnak. Désy Zoltán a háboru kitörése előtt nevezetes szerepet játszott a magyar közéletben. Az önzetlen hazafiságnak és bátor szókimondásnak volt a megtestesítője s aki nehéz harcokat vívott a közélet tisztaságáért. A háboru kitörésekor nem bujt el a front mögött, hanem mint népfelkelő tiszt a legelső vonalban küzdött nemzetéért. Ott esett el Galicia földjén, önként keresett hősi tusában. A Budapesten élő erdélyi magyarok azzal áldoznak emlékének, hogy holt testét a galíciai sírból Budapestre szállítják s diszszirhelyen temetik el. Erdély nagy fiának megítélésében mi is kegyeletes emlékezéssel veszünk részt.

Amerikai testvéreink a „Magyar Nép”-ért. Kedves levelet kaptunk a napokban Bodóczy Sándor küüllőszéplaki unitárius lelkésztől, aki néhány hét óta Amerikában tartozkodik. Nyolc amerikai testvérünk rendelte meg a lapot: Takács Ignác, Kovács Péter, Csongvay Pál, Muzsnai Lázár, Szakács János, Hunyady András, Ferencz György és Tóth János. Szívünk melegeivel köszöntjük őket, akik ezen tényükkel is megmutatták, hogy együtt éreznek itt lakó testvéreikkel. Reméljük, hogy a nemes példa követésre talál.

Előfizetési felhívás. Az Erdélyi Gazda könyvkiadóvállalatának 60-ik füzeté november hónap folyamán kikerül a sajtó alól. Címe: „Erdély juhát. Erdély juhtenyésztése. A múlt. A jelen. A jövő.” Írta: Dr. Szentkirályi Ákos. — A képekkel ellátott 8—10 éves

füzet bolti ára 40 leu lesz. Hogy az Erdélyi Gazdasági Egylet tagjainak, a tagjai sorába tartozó gazdasági egyletek és gazdakörök tagjainak, ugyszintén az Erdélyi Gazda éves előfizetőinek, a korlátolt számban megjelenő füzetet biztosíthassuk, ezennel felkérjük, hogy a füzetre előfizessenek, mikor is 35 Leu kedvezményes árban megszerezhetik. Az előfizetési összeg az *Erdélyi Gazdasági Egylet* címére *Cluj—Kolozsvár, Strada A. Mureşan* (volt Attila-utca) 10. küldendő, mire a megrendelt füzetet *keresztkötés alatt bérmentve* fogjuk postára adni. Kérjük a *lakóhelyet, az utolsó postát románul* és könnyen olvashatóan írni, ugyszintén a nevet is jól olvashatóan írni.

A Minerva karácsonyi vásárja.

Olcsó könyvek. A karácsonyi vásár tartama alatt az alább felsorolt könyvcsoportok a „Minerva” részvénytársaságnál lezállított áron kaphatók:

I. csoport. Balogh Endre: Hajótöröttek, Indig Ottó: Papirkosár, Kristóf György: Petőfi és Madách, Lovassy Andor: Bihariak, Reményik Sándor: Vadvizek zúgása. Ez az öt könyv 150 Leu helyett postal költséggel együtt *csak 120 Leu.*

II. csoport. Biró Vencel: Erdély követei a portán, Gyallay Domokos: Ősi rögön, Lovassy Andor: Bihariak, Makkai Sándor Ird meg amiket láttál, Tompa László: Erdély hegyei közt. Ez az öt könyv 160 Leu helyett postal költséggel együtt *csak 130 Leu.*

III. csoport. Gyallay Domokos: Ősi rögön, Kristóf György: Petőfi és Madách, Lovassy Andor: Bihariak, Tavasz Sándor: Jelenkor szellemi válsága, Tompa László: Erdély hegyei közt. Ez az öt könyv 145 Leu helyett postal költséggel együtt *csak 120 Leu.*

IV. csoport. Biró Vencel: Erdély követei a portán, Gyallay Domokos: Ősi rögön, Lovassy Andor: Bihariak, Tavasz Sándor: Jelenkor szellemi válsága, Reményik Sándor: Vadvizek zúgása. Ez az öt könyv 160 Leu helyett postal költséggel együtt *csak 100 Leu.*

V. csoport. Balogh Endre: Hajótöröttek, Gyallay Domokos: Ősi rögön, Indig Ottó: Papirkosár, Lovassy Andor: Bihariak, Makkai Sándor: Ird meg, amiket láttál. Ez az öt könyv 160 Leu helyett postal költséggel együtt *csak 130 Leu.*

VI. csoport. Balogh Endre: Hajótöröttek, Biró Vencel: Erdély követei, Kristóf György: Petőfi és Madách, Lovassy Andor: Bihariak, Tavasz Sándor: Jelenkor szellemi válsága, Ez az öt könyv 175 Leu helyett postal költséggel együtt *csak 145 Leu.*

VII. csoport. Balogh Endre: Hajótöröttek, Biró Vencel: Erdély követei, Gyallay Domokos: Ősi rögön, Indig Ottó: Papirkosár, Kristóf György: Petőfi és Madách, Lovassy Andor: Bihariak, Reményik Sándor: Vadvizek zúgása, Tavasz Sándor: Jelenkor szellemi válsága. Tompa László Erdély hegyei közt. Ez a nyolc könyv 265 Leu helyett postal költséggel együtt *csak 200 Leu.* A felsorolt könyvek egyenként is kaphatók a Minerva Irodalmi Részvénytársaságnál Kolozsvárt, Márta királyné-utca 1.

A bukaresti

„Geodetica” volt műszer szabályozója

Voith István mechanikus

Targul Mures — Marosvásárhely

Vaida Voivod 15 szám alatt

önálló üzletet nyitott.

Kiváltat minden ruandszerrü mérnöki műszerjavítást, rectifikálást stb.

GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI ÉLETTUDOMÁNY

Néhány szó a trágyázásról.

Az őszi gazdasági munkálatok befejezéshez közelednek. Megkezdődik a trágyahordás. Gazdáink e munkálatokat nem mindenütt végzik helyesen és így e cikk beretében rövidesen fölújítjuk a trágyázás helyes keresztülvitelének módozatait.

Régi falusi szokás, hogy a gazda trágyáját szántóföldjén kis kupacokba rakja és vagy a trágyahordás befejezte után azonnal, vagy csak tavasszal teregetik el a kupacokat.

A régiek ezen trágyázási módját ma is követik gazdáink, pedig nagyon helytelenül járnak el.

A kupacokba rakott trágyát a téli csapadék, az eső és hó, bemossák azon területre, illetve terület alá, mely alattunk van. Ezen területek tehát bőségesen beisszák az értékes trágyaerőt, míg a kupacok közti területek nem részesülnek belőle. A későbbben eltereketett kupacok, miután tápláló erejük nagy része kimosatott, nem nyújtanak dús tápanyagot. Így aztán szántóföldünk nem részesül egyforma minőségű trágyában. Ennek természetes következménye, hogy a kupacok helyén dusabb, erősebb fejlődésű lesz a növényzet, mely a bujaság miatt megdül, míg a többihelyt nem lesz ilyen. Hogy mit jelent ez, nem szorul bővebb magyarázatra, azt minden gazda saját tapasztalatából tudja.

A helyes eljárás az, hogy a kihordott trágyát azonnal teregessük el egyformán, arra törekedve, hogy minél egyenletesebben elosztva jusson a trágya a szántóföldre.

A kihordás alá kerülő trágya legyen jól megérve, mert az érett trágyától várhatunk csak eredményt. Friss, szalmás trágya gyenge értéket képvisel.

Vannak azonban olyan földek, melyek igen kötöttek, agyagosak, hidegek. Az ilyen földeket, vagy egyes táblák ilyen részeit, kevésbé kötötté tehetjük, ha szalmásabb trágyával hordjuk meg. Sőt sok esetben a szalmás trágyán kívül sokat javít a földeken, ha homokot is hordunk reá. Ez esetben azonban ezen friss szalmás trágyával nem a tápanyag utánpótlása a főcél, hanem a talaj lazábbá, kevésbé kötötté tétele, amit úgy szoktunk mondani, hogy a talaj fizikai állapotát javítjuk meg.

Ha tehát a trágyával a földből kivett tápanyagokat pótoljuk, erre jól érett trágyát használunk, ha pedig a talaj fizikai állapotát javítjuk, erre meg szalmás, éretlen trágyát használunk.

Egy másik kérdés, amivel gazdáink nem törődnek eléggé: a trágya mennyisége. Általában a falusi gazda erősen szeret trágyázni, 4—500 mázsát is felhasznál egy holdra.

Ha figyelembe vesszük, hogy a trágya javító hatása az első évben 50%, a másodikban 25%, a harmadikban 20%, a negyedikben 5%, úgy tudjuk, hogy körülbelül négy évig fejt ki egyszeri trágyázás jó hatást. Ugy osszuk be tehát trágyázási rendszerünket, hogy lehetőség szerint minden 4—5 évben kerüljön minden szántóföldi területünk trágyázás alá.

Tapasztalatom szerint holdanként 200—250 mázsa a helyes mennyiség. *Egy falust szekerre 4 mázsát számítva, 50—60 szekér esik egy holdra.*

Egy másik kérdés a trágyázás költsége, mely áll a kézi és a fogatos munkából. Arra kell törekednünk, hogy minél jobban használjuk ki a munkálatokat.

Végül még annyit, hogy a trágyahordás igen alkalmas fiatal, jármozandó állatok betanítására.

Gyalui Rosenberger Sándor.

— **A kivitel apró hírei.** Bratianu Vintilla pénzügyminiszter egy francia társaságnak bemutatta az állam 1922-ös ki- és beviteli mérlegét, mely szerint az állam 13 millió arany leura (363 millió papír leu) többet vitt ki, mint a mekkora a behozatal volt. Az állami gazdálkodás tehát cselekvőleges. — A tojás kivitele a belföldi fogyasztás fedezése végett nov. 9-től május 1-ig szünetel. — A legfőbb vámbizottság a szabad kivitelre engedélyezett mezőgazdasági termények kiviteli díjait a következőkben állapítja meg. Buza vagononként 20, rozs 20, fehér liszt 30, olajtartalmu magvak 30 ezer leu. A díj idegen valutában és pedig fontsterlingben fizetendő. — Az új kiviteli rendszer december hó elsején lép életbe. Emiatt szakkörökben már most számítanak a gabona és a liszt árának emelkedésével. Ugy taksálják, hogy belföldön a buza vagononként 50, a rozs 45, a napraforgómag pedig 80 ezer leut eléri. — A fára, sajnos, nem járnak kedvező napok. Románia nagy mennyiségeket szállíthatna Magyarország számára, de nincs annyi vagon, hogy oly mértékben szállítsa a fát, mely az országra hasznot jelenthetne. Viszont jelenben Magyarországból is oly kevés A. V. vagon fut át, hogy az a fakivittelt vajmi kevésbé lendíti föl. Innen van az, hogy ma némely vidéken feltűnően esett a fa ára. — Egyes állomásokon az olfa ára 3300—3500 leu vagonként. — Emelkedésnek néz elébe a gyapju ára, mivel újabb hírek szerint a miniszter kilátásba helyezte a gyapju kivitelének engedélyezését.

— **Terménypiac helyzete.** A terménypiacon lanyha a forgalom. A pénzügy erősen érezteti hatását, mert a vásárlók csak a legsürgősebb szükségleteiket fedezik. A nullásliszt exportjának engedélyezésével kapcsolatban szakkörök a lisztárak emelkedésére szá-

mitanak. A gabonaárak ma Kolozsváron a következők: buza 45—46000, ótengeri 45000, ujtengeri 41—42000, zab 36000, rozs 41000, árpa 41000 leu vagontételenként. Export, a magas vám és a nagy költségek miatt (32000 leure rugnak vagontételenként a költségek) egyáltalán nincs. Takarmányszéna 150 leu, lucerna és más mesterséges takarmány 170 leu, szalma 45—50 leu métermázsánként.

Akik megérzik az időváltozást.

Az izom és idült ízületi csusz házi gyógykezeléséről.

Az izom- és idült ízületi csusz részletes gyógykezelését nem tárgyalhatjuk, mivel az az orvos feladatát képezi; tekintettel azonban arra, hogy e betegségek főleg a szegényebb néposztályt illetik, akiknek nem áll módjukban azokat a fürdőhelyeket felkeresni, a hol ezen betegségekre gyógyulást kereshetnének, másfelől pedig, mivel *célunk olyan egészségügyit ismereteket terjeszteni, amelyeknek mindenki hasznát veheti*, néhány szót fogunk szólni az izom- és idült ízületi csusz házi gyógykezeléséről is. Tesszük ezt annál is szívesebben, mivel az őszi idő beálltával igen sok embertársunknak okoz szenvedést a csusz, másrészt pedig, mivel hasznos utabaigazitások csak így nyújthatók azokra a kérdésekre, amik a „Magyar Nép” szerkesztőségéhez érkeztek.

Mindenekelőtt fontos tudni, hogy *olyan egyéneknek, kik ízületi csuszban szenvednek, óvakodniuk kell a meghűléstől, a nedves, egészségtelen lakásoktól, mert a baj azáltal ki-kiujulhat és magrögződhetik.*

Olyan egyének, akik *heveny izomcsuszban* szenvednek, néha csodás hatást érnek el gőzfürdő (természetes, hogy erről csak városokban lehet egyelőre szó), vagy valamely izzasztó eljárással (aminő elérhető izzasztó theák, meleg citromvíz [limonáde] ivása, vagy izzasztó porok bevétele által) és helybeli kezeléssel, az u. n. massageval („kenéssel”). Jó tudni, hogy abban az esetben, ha heveny izomcsuznál láz van (a mi ugyan nagyon ritkán fordul elő, a mint mult számunkban említettük), ágyba kell feküdni. (Ily esetben gőzfürdőbe sem szabad menni).

Majdnem minden ember tudja a csusz rendkívüli gyakoriságánál fogva, hogy *az idült izom és ízületi csuznál a betegek különböző melegfürdőket* (egyszerű melegvíz [35—37°C], sós, kénes, iszap és lúp fürdőket) *szoktak igénybe venni.* Bár a szegény embernek semmiképp sem áll módjában a megfelelő gyógyhelyeket meglátogatni (a minők a többek között Vizakna, Marosujvár, Kovászna, Bázna, Buziás, Félix, Pöstyén stb.) a rettenetes drágaság miatt, mégsem kell kétségbe esnie, hiszen *mindezeket a fürdőket otthon is megcsinálhatja* és alig kerül valamibe.

Ugy a *melegvíz*-, mint a *sósfürdőknek* 35—37°C hőmérsékkel kell bírniok, vagyis testünk hőmérsékletével csaknem egyenlőknek kell lenniök. (A fürdő hőmérsékének megállapítására szolgálnak az u. n. vízfürdő hőmérők, melyek fatokkal vannak körülvéve.) *Sósfürdők* készítésénél tudni kell, hogy 10 liter vízre 1½—2½ kiló sót kell számítani és legcélszerűbb a *fakád*, amiben a sós víz hetekig is eltartható, természetes, hogy használat előtt mindig fel kell melegíteni az említett hőfokra.

Ilyen kevésbe kerül a *kénes-fürdő* is. Ellőállítására a gyógyszerárakban kapható barnássárga *kénmáj* szolgá, amiből egy teljes fürdőre 50—100 grammot kell venni. A kénes fürdőt *csakis fakádban* szabad elkészíteni.

Az eddig említett fürdőkben ½—1½ óráig tartózkodhatik a beteg, *a fürdő után ágybafekvés szükséges*, legalább 1—2 óráig, emiatt leghelyesebb e fürdőket este venni igénybe. *Ha a csuszban szenvedő egyén erőteljes*, a fürdő után még pokrócokba is beöngyölhető erős izzasztás céljából.

A rheumában szenvedőknek igen jó szolgálatot tesznek az u. n. *vasláp-fürdők* is, amik otthon szintén könnyen elkészíthetők. Mint ilyen igen nagy közkedveltségnek örvend egész Erdélyben a *vásártelki természetes vasláp*, amelyet teljes, vagy ülő-fürdők, továbbá iszapos bedörzsölések és borogatások alakjában manap szélteben kitünő eredménnyel használnak. (Ezen vasláp alkalmazást nyer a buzíási fürdőben, de használják a bártaí, valamint a nagyváradi Szent-László fürdőkben, sőt más fürdőkben is).

A vásártelki természetes vasláp a világhírű francsbadi mór földet jóval felülmúlja nagy kénsavas vaséleg tartalmánál fogva.

Egy teljes kádfürdőhöz 1—2 kgr. egy ülőfürdőhöz ¼—½ kgr. elegendő.

E vasláp-fürdőt a következőképen készítjük: egy ürmérték vaslápót kétannyi vízben, 5—10 percig forralunk és jól fölkeverjük, azután a fürdőkád langyos meleg többi vizébe beleöntjük. Ezen fürdőben *fél óránál tovább maradni nem tanácsos.* Szükséges, hogy a fürdés után a testet a feketés mór folyadéktól langyos tisztavízzel jól lemossuk, mert különben a törlőköző (általában fehérenmü) tönkremegy, amennyiben eltávolíthatatlan sárga pecséteket idéz azon elő. *Lehetőleg* az ilyen vasláp-fürdőkre *fakádakat használjunk* (ülőfürdőknél egy nagy cseber, vagy teknő is megfellelő), mert a fémkádakat a vaslápó (ha csak a fürdés után azonnal tisztára nem mossák) megtámadja és tönkretesz. Hangsúlyozni kívánjuk, hogy szivbajban szenvedők e fürdőt ne használják.

Ha a vaslápót bekenésre, vagy borogatásra akarjuk használni, akkor *forró vízzel pépsűrűségig hígítjuk* s a fájdalmas részt ezzel bekenjük, vagy melegen ru-

nába tesszük és beköljük a beteg testrészt s mindaddig hagyjuk ott, míg az a test melegétől száradni nem kezd.

Általánosságban mondhatjuk, hogy a csuzos, fájdalmak megszüntetésére — a különböző súlyosságú eseteket számbavéve — 20—40 fürdő szükséges a vaslápsóból. *Eleinte a fürdés után a fájdalmak fokozódnak és csak később enyhülnek, míg végre (hacsak nem teljesen gyógyíthatatlan évtizedes bajról van szó) teljesen megszűnnek.* Számos csuzós beteg, ki fájdalmi miatt munkaképtelen volt, vált munkaképesé és egészségessé a vásártelki természetes vaslápsó használata folytán, akárcsak, ha Pöstyént járta volna meg.

Dr. Gergely Endre.

Időszerű tanácsok.

A nyersbőr kitermelése.

A tavasz és a nyár a timáripár céljaira szolgáló nyersbőrök kitermelésének évadja, a késő őszi pedig, főként azonban a tél a szücsipár céljaira szolgáltatja a nyersbőröket. Kevés olyan általános értékű szabály van, mely mindenféle bőrkitermelésre alkalmazható volna. Ezek közül egy párat nyersbőrtermelő közönségünk figyelmébe ajánlunk. A bőrt mindenek fölött szabályosan vezetett vágással kell lefejtetni az állatról. Vigyázni kell arra, hogy a bőr fejtés közben ne vágódjék föl, továbbá arra, hogy se hus ne vágódjék a bőrre, se pedig zsír ne maradjon rajta. A nyersbőrt, amint azt az állatról lehúzták, legelőször is a pállástól, rothasztó baktériumok felburjánzásától kell megóvni. Evégett annak, aki tömegesen termel ki, első tennivalója az legyen, hogy a bőröknek testoldalát jól sózza be. Akinek kevés bőr kerül kezebe, annak nem kell túlságosan sózni, hanem csak gyengén hinti végig sóval a bőr felületét. Nemsokára a sózás után következik a bőr kiszáritása. Száritás alkalmával kerülni kell a magas hőt, még az erősen lüzdő napot is, hanem árnyas, szellős helyen, szabad színben kell azt véghezvinni. Ilyenkor vigyázni kell arra, hogy a bőr szélrészei, lábak, fejtájék jól ki legyenek leszítve, különben az ilyen részeken gyors pállás következik be és a romlott szélrészek miatt fölötte esik a bőr piaci értéke. Száradás után a bőrnek más ellensége nincs is, mint a penész és a moly, mindkettő ellen egyszerre lehet védekezni azzal, hogy a bőrt szabad szellős helyen tartjuk.

Vadászoknak és más nemes prémáru kitermelőknek a következőket ajánljuk figyelmébe:

Övünk kell az elejtett vadat attól, hogy vérvéssel

a bőrét összepiszkítsa. E tekintetben a mérgezett vad mindig tisztább prémet szolgáltat, mint a lőtt állat. Némely szücs vonakodik a mérgezett állat bőrét megvenni. Azt állítják, hogy az olyannak hull a szőre. Ez nem igaz, a mérge a szőrhullást egyáltalán nem segíti elő. Ez a téves hiedelem onnan keletkezett, mert mérgezett vadakkal bizony gyakran megesik, hogy az elhullás után csak napok, esetleg hetek múltán akadnak rá és az ilyen állatnak a közben lejátszott lassu pállás folytán valóban könnyen hullni kezd a szőre.

A hivatalos kitermelő nyuzás után a sóval gyöngén bedörzsölt bőrt kifordítja és szőrrel befelé formára huzza föl. Szellős helyen megszáritja. Megszáritás után a „gereznát” a formáról lehuzza, kifordítja és spárgára fűzve, szellős helyen felakasztja. Külföldi kivitelre és így a világiaci árakra csakis az olyan bőr számíthat, mely így, egy műkifejezés szerint, „burduk”-ba volt kezelve. Egy öreg vadászismerőstünk szerint a régiek rigmusba is szedték a bőrkikészítés szabályait, mely így hangzik:

Bőrt csak tompa késsel nyuzz,
S mit lehet, formára huzz,
Száritáskor kerüld a tüzet,
Mert a szücs akkor jobban fizet.

Formára huzva kezelendők: farkas, róka, borz, hiuz, görény, nyest, nyuszt, vidra, vadmacska és a nyul. A bőrök másik kezelési módja a felhasított táblás kezelés. Ilyenkor a gyöngén beszózott bőrt szőrmefelével egy táblára fordítjuk, a lábat, fejet, bőrszéleket kisimitjük és kifeszítve apró szeggel fölszegezzük. A nyuzást úgy kell végezni, hogy el nem csufított, arányos bőrt kapjunk. Száritás után a bőrt lemezekben rakjuk össze úgy, hogy váltakozva szőrme szőrmével, bőr bőrrrel feküdjék össze.

Vadbőrárak. A kolozsvári piacon őszi hullás szőrmél ma a következő áron kelnek el: görény 150, róka 500—1000, vidra 1000—1500, nyest 800—1500, vadmacska 150—200, nyul 20—30, vakond 15 leu.

Nem vásárolják a nyers marhabőrt. A szokatlanul enyhe időjárás kedvezőtlen hatással van a nyersbőrpiacra. Miután készárukban alig van kereslet, ez a körülmény a nyersbőrök kelendőségét is megromtotta. Különösen nehéz bőrökben lanyhult erősen a forgalom. A raktárak zsufoltak, mert a vételkedv a minimálisnál kisebbre csappant. Tekintve, hogy a nyersbőrpiac szezonja máskülönb is idejét multa, legfeljebb csak 4—5 hét múlva indulhat meg újra a piaci forgalom. A kormány azzal az indokolással, hogy a belföldi szükségletet kívánja biztosítani, betiltott minden kivitelt, pedig némely cikkben, így például báránybőrökben és nyírott juhborókben határozottan tülter-

melés van. Az üzletelen piac, az árakra is hatással volt. A bőrarak a következők: Szopóborju 62—64, könnyű pillingbőrök 25 kg.-ig 46—48, nehéz bőrök 25 kg.-tól feljebb 46—49 lej kg.-ként. Bivalybőrök fenti árakhoz viszonyítva 20—25 százalékkal olcsóbbak.

Munkanélküliség a cipésziparban. Soha nem tapasztalt jelenség a tél elején az a nagy munkanélküliség, melyről a cipészek panaszkodnak. Az enyhe, hosszantartó ősz miatt nyuzza egyfelől ki-ki a nyári lábbelit, másfelől pedig a nagy pénzhiány idejében beállott valutajavulás miatt mindenki arra vár, hogy az árak nagy mértékben esnek.

Vasiparosok és a behozatallal foglalkozó nagykereskedők harca. Az erdélyi vasipar a termelés igen sok ágában akkora lendületet vett, hogy a külföldi behozatallal teljesen fölöslegessé teszi, amennyiben az ország szükségletét ki tudja elégíteni. Sajnos, a belföldi termelés beláthatatlan okok miatt annyira drága, hogy a külföldről behozott cseh árut a szállítási és vámtételek ellenére is olcsóbban lehet eladni, mint a belföldit. A külföldi vas olcsósága pedig annál is inkább növekedik, mentül nagyobbá válik a leunak folyamatba jött ár-emelkedése. Ezért a vasiparosok a kormányhoz sürgős emlékirattal fordultak, melyben a behozott vas vámjának olyanszerű emelését kérik, hogy ők a maguk termékeit olcsóbban adhassák el és így a külföldi árut az ország területéről kiszorítsák. A vasgyáripárnak ez az óhaja természetesen erősen sérti a behozatallal foglalkozó vaskereskedők és épügy az olcsó vasra áhítozó fogyasztó közönség érdekelt is. Így természetes, hogy a kormánynak nehéz gondokat ad a döntés.

Valuta-jegyzések.

— Kolozsvár, 1923. nov. 22. —

1 dollár	= 207.—	leu
1 font sterling	= 915.—	"
1 svájci frank	= 36.—	"
1 francia frank	= 11.75	"
1 lira	= 9.30	"
1 cseh korona	= 5.29	"
1 dinár	= 2.30	"
100 magyar korona	= 0.78	"

A LEGIZLÉSESEBB NYOMTATVÁNYOK A MINERVA KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETÉBEN KÉSZÜLNEK. CLUJ, STR. REGINA M. 2.

Terjessze a
„Magyar Nép“-et.

MULATTATÓ

Üzenet.

Üzenem annak, ki elhagyott:
Patak csobogással,
Erdők sóhajával,
Virághimes rétek
Édes illatával,
Madarak dalával,
Ezüst holdsugárral
Üzenem Neki, hogy szomorú vagyok...

Üzenem annak, ki elhagyott:
Nem bírom feledni
Csókjainak ízét,
Keze érintését,
Szemeinek színét,
Szemöldöke sötét,
Szépen hajló ivét,
Üzenem Neki, hogy betege vagyok...

Üzenem annak, ki elhagyott:
Nélküle meddő kín,
Gyötrelmem az élet,
Örömet, nyugalmat
Többé nem remélek
Mint kilobbanó tűz
Már csak alig élek.
Üzenem Neki, hogy élve holt vagyok...

Tichy Kálmán.

Mókás történetek.

Hogy jut az uzsorás a pokolba?

Egy uzsorás meghallgatta a prédikációt és amikor kijött a templomból, haragudott és szíjkozódott. Egy legény, aki ismerte, megkérdezte, hogy miért olyan haragos. Az uzsorás így szólt: Bosszankodom a papra, aki azt prédikálta, hogy az ördög az uzsorásokat a pokolba viszi. — Ez hazugság! — mondotta a legény — Adj egy forintot s én a nép színe előtt kérdőre vonom a papot és megmondom, hogy nem szolt igazat! Az uzsorás rögtön kilizette a forintot.

Erre a legény a templomba ment és megállott a szószékkal szemben; az uzsorás is bement. A legény így szólt a paphoz: — Uram! azt prédikáltad, hogy az ördög az uzsorásokat a pokolba viszi? Ez nem igaz! — De bizony igaz! — válaszolta a pap. — Nem — mondotta a legény — nem igaz! — De miért nem

igaz? — kérdezte a pap. — Azért nem igaz — mondotta a legény — mert az ördög az uzsorásokat nem fogja abban a tisztességben részesíteni, hogy hátán vigye őket, hanem a lábuknál fogva hurcolja majd őket a pokolba! — Mindenki jót nevetett, az uzsorás pedig megszégyenülten osont ki a templomból.

*

Bíró: Ön tehát, vádlott, ügyének elhalasztását kéri, mert védője megbetegedett? De hiszen önt tetten érték, be is vallotta a lopást, s valóban nem tudom, hogy ügyvédje mit hozhatna fel védelmére?

Tolvaj: Éppen ez az, tekintetes bíróság! Magam is erre vagyok kíváncsi!

*

Asszony: Mari, ugy hallottam, mintha megint eltörtél volna egy poharat!

Mari: Bizony. De szerencsére csak kettőbe tört.

Asszony: És te ezt szerencsének nevezed?

Mari: Ó, nagyságos asszony, nem is gondolja, mennyi fáradságot okoz az, ha egy pohár ezer darabra törik s a szilánkokat egyenként kell felszedegezni.

*

Egy orvos annyira el volt foglalva, hogy nem ért rá arra, hogy a saját belegségére gondoljon. Végül is nagyon rosszul érezte magát, szórakozottan megtapintotta saját ütérét és így mormogott magában:

— A fickó a végét járja! Ezt okozza az emberek megfoghatatlan butasága: mindig akkor fordulnak az orvoshoz, amikor már késő!

*

Bíró: De hogy lehet egy kutért ilyen makacsul és ennyi költséggel pereskedni?

Ügyvéd: Bocsánat, bíró ur, ügyfelem épp úgy, mint ellenfele *tejkereskedők!* A legközelebbi kut pedig félóránnyira van!

*

Ügyvéd: Mivel szolgálhatok?

Falusi: Bocsánat, ügyvéd ur. A szomszédom nem akarja visszafizetni a neki kölcsön adott 200 forintot. És még ráadásul azt mondotta, hogy menjek a *pokolba*. Na gondoltam: ide kell jönnöm az ügyvéd úrhoz...

*

— Ha ilyen gorombán bánik veled a feleséged, adj neki oda valami okos, illetendő könyvet, hadd tanuljon belőle szelidebb bánásmódot.

— Már megtettem, barátom, de semmit sem használt. Amint elolvasta a könyvet, tüstént a fejéhez vágta!

*

Egy iskolai dolgozatról. "...Halála után pedig a juh beleinek kedves hangjával gyönyörködött."

*

Beteg: És bizonyos az, hogy meggyógyulok?

Doktor (egy terjedelmes papírt huz elő): Kétségtelenül. Nézze csak, itt a kimutalás, amely amellel szól, hogy a betegségben szenvedőkből egy százalék meggyógyul.

Beteg (nyögve): És ezzel akar engem megnyugtatni?

Doktor: Mindenesetre. Ön éppen a századik, akit ilyen betegségben kezeltem. Az eddigi 99 egytől-egyig meghalt; ön tehát az egyedüli, aki életben fog maradni.

*

Egy esküdtszéki tárgyaláson kérdezik a tolvajt, hogy a nála talált álkulcsokat kitől kapta. A tolvaj megilletődve felelte: Boldogult apámtól örökölttem!

Gyűjtő.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Cs. J. Székelyudvarhely. A szavalókönyvek árát és előfizetési díjakat bevételeztük. Köszönjük a két új előfizetőt. — *Ipartestület Székelyhid.* Előfizetés folyó év végéig rendben. — *B. Gy. Nagysomkut.* Köszönjük a két új előfizetőt. — *N. S. Elekné Tordatur.* A folyó évre még 22 leu megküldését kérjük, a befizetett 66 leut a jövő évre könyveltük el. — *B. G. Kézdivásárhely.* Előfizetés 1924. nov. 1.-én jár le. — *V. I. Kásonföld.* A folyó évre még 8 leu megküldését kérjük. — *D. S. Türrös.* A folyó évre 22 leu megküldését kérjük, a küldött 71 leut a jövő évre számoltuk el.

Az alábbiak előfizetése a jelzett időben lejárt, ill. lejár:

P. S. Magyarsáros. 1923. ápr. 1. — *K. E. Vildagos.* 1923. ápr. 1. — *T. P. Szatmár.* 1922. okt. 1. — *G. J. Alsóaklós.* 1923. ápr. 1. — *T. M. Kőkenyész.* 1922. jul. 1. — *G. L. Gyalár.* 1923. jul. 1. — *Sepsikőröspatak községből.* *Sz. D. és B. J. alszegi* 1923. márc. 1. — *B. A. Lisznyó.* 1922. okt. 1. — *A. J. Csikszenttamás.* 1923. ápr. 1. — *Tordáról.* *T. L.* 1923. jul. 1., *B. M.* 1923. ápr. 1., *Z. Gy., J. M., P. M., B. F., Dr. Cs. K. és Sz. J.-né.* 1922. okt. 1. — *Oklánd községből.* *E. M.* 1922. jul. 1., *D. F.* 1922. okt. 1., *P. F.* 1923. jul. 1. — *Takarékpénztár r.-t. Székelykeresztur.* 1922. okt. 1. — *Hangya fogy. és ért. szövé.* *Székelykeresztur.* 1922. okt. 1. — *G. A. Pankota.* 1923. ápr. 1. — *S. N. Nagylonda.* 1923. jan. 1. — *Cs. A. Nyírsíd.* 1923. ápr. 1. — *M. S. Alparét.* 1923. jan. 1. — *G. I. Bázos.* 1922. okt. 1. — *G. Zs. Érszakcsi.* 1922. okt. 1. — *Erzsébet könyvnyomda Dicsősémmárton.* 1922. dec. 1. — *iff. F. M. Petrozsény.* 1922. okt. 1. — *K. K. Szamoskőröd.* 1923. ápr. 1. — *Dr. B. E. Marosvásárhely.* 1923. márc. 15. — *F. J. Mezőcsávás.* 1923. jul. 1. — *Oláhfordorháza községből.* *H. J. és H. L.* 1923. jul. 1. — *T. M. Gálospetri.* 1922. jul. 1. — *Cs. M. Magyar-köblös.* 1922. okt. 1. — *M. S. Börvely.* 1923. jan. 1. — *A. P. Sárköz.* 1923. jul. 1. — *Kőkenyész községből.* *T. I.* 1923. ápr. 1.-én. — *K. A.* 1922. jul. 1. — *D. J. Nagysajó.* 1923. ápr. 1. — *G. J. Türrös.* 1923. január

1-én. — *Id. K. J. Magyarderzse*. 1922. jul. 1. — *Hadad-nádasd községből*. *iff. K. A. és V. L.* 1923. apr. 1. — *Nagymoha községből*. *S. B. I.* 1923. jan. 1. — *iff. D. I. M.* 1922. okt. 1-én. — *Sz. F. Érszőlős*. 1922. jun. 1. — *D. L. Kisborosnyó* 1922. okt. 1. — *L. P. Oklánd*. 1922. nov. 1. — *L. I. Kövend*. 1922. okt. 1. — *Felsőbányáról*. *D. S.* 1922. jul. 1. — *T. F.* 1922. apr. 1-én. — *F. I. Kozárvár*. 1923. apr. 1. — *P. J. Réty*. 1922. apr. 1. — *Tordos községből*. *G. I. és D. K.* 1922. apr. 1. — *K. J. ref. lelkész Berekeresztur*. 1922. apr. 1. — *B. P. Alsóboldogfalva*. 1923. apr. 1-én. — *B. J. Székelyszentmihály*. 1923. jul. 1. — *F. T. Sepsibodok*. 1922. jul. 1. — *Ref. lelk. hiv. Borberek*. 1922. jul. 1-én. — *Dr. S. A. Gyulafehérvár*. 1922. okt. 1. — *Dr. I. B. Abrudbánya*. 1923. apr. 1. — *V. F. L. Magyarbükös*. 1922. apr. 1-én. — *P. D. Uzdiszentpéter*. 1922. apr. 1.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet kiadványai

Ásványi Lajos: A vörös lóher termesztéséről	— — — — —	Leu 8—
Baitner Ferenc: A mezőgazdasági szeszgyárak	— — — — —	5—
Dr. Barna Balázs: A gyümölcsfák fontosabb ellenségei	— — — — —	10—
Dr. Barna Balázs: A kenyéradó növények fontosabb ellenségei	— — — — —	10—
Cserer Gyula: Az utak és terek fásítása	— — — — —	5—
Cserer Gyula: A magyar komlómlivélésről	— — — — —	5—
Cserháti Sándor: A gyomok kártékonyasága	— — — — —	5—
Domokos Kálmán: Az építkező gazda	— — — — —	10—
Gáspár József: A legelők és rétek ápolásáról	— — — — —	5—
H. Gotthárd Sándor: A nyerstakarmányok eltevése	— — — — —	5—
Haner Géza: A fejőstehénről	— — — — —	5—
Heusch Árpád: A szántás-velésről	— — — — —	5—
L. Huillier István: A káposztafélék termesztése	— — — — —	5—
Ikafalvi: Szőlőmlivélésről	— — — — —	5—
Jakab László: Utmutató háziállataink egészségének gondozása	— — — — —	10—
Jászberényi András: Tejgazdaság, vajkészítés	— — — — —	15—
Kovácsy Béla: Háziállataink takarmányozása	— — — — —	5—
Marcu Ferenc: A nemes kosárfűz termesztése	— — — — —	5—
Nemes István: Az öntözés	— — — — —	5—
Dr. Péter Béla: A vadontermő gyógyító növények gyűjtése	— — — — —	10—
Réti János: A trágyáról és trágyakezelésről szükséges tudnivalók	— — — — —	5—
Rutsz Gyula: A kukoricamlivélésről	— — — — —	5—
Tormay Béla: A borjúk fölneveléséről	— — — — —	5—
Vlragh Elek: A sertéshizlalásról	— — — — —	5—
K. Vörös Sándor: A gazdaságok berendezéséről	— — — — —	5—
K. Vörös Sándor: A dohánytermesztésről	— — — — —	10—

Kaphatók

a „MINERVA”

Irodalmi és Nyomdai Müintézet
Rés vénytárs. könyvesboltjában
Kolozsvár, Strada Regina Maria No. 1.
(Volt Deák Ferenc-utca 1. szám)

*Aki jól biztosít, nyugton alszik.
Aki a Magyar Nép utján biztosít:
jól is, olcsón is biztosít!
Kérjen űrlapot!*

Fél kgr. gyapju, vagy egy kgr. sajt árával megmentheti birkáját a pusztulástól!

„DISTOL”

biztosan meggyógyítja metelykóros juhait és szarvasmarháját!

„DISTOL”

Egyszerű a kezelés. Biztos a gyógyulás.

Kapható:

Gergely Ferenc utóda
cég drogériájában Cluj-Kolozsvár.

Lerakatok:

Gea-Krayer drogueria Temesvár.
Hletsch & Co. chem. laboratorium, Nagyszeben.
Dr. Guttmann Béla gyógyszerész, Szatmár.
Krafft és Herbert drogueria, Brassó.
Dávid János gyógyszertár, Marosvásárhely.
Továbbá bármely gyógyszertárban:

Ne várjon addig, amíg állatja leromlik.
Lloyd 2111.

Gazdasági gépek és eszközök. Vetőmagok

Műszaki Cikkek kaphatók!

Hann és Társa Gép és Műszaki Kereskedelmi r. t.-nál
Cluj-Kolozsvár Str. Reg Mária
(volt Deák Ferenc-utca) 11.

Telefon 2—36. Sürgöny cím: Hanncomp.

„Glausch“-féle „Haematicum” aromatikus vas- és mangán elixír

a legnevesebb orvosok által ajánlva vérszegénység, sápadtság, étvágytalanság és gyenge testi állapotoknál.

Ize igen kellemes s nagyban javítja a közérzést! — Napjában étkezéskor vagy azután 1—2 evőkanállal. Gyermekeknek kevesebb

Kapható mindenütt!

Vezérképviselet Nagy-Románia területére:

Cosmos nagydrogeria Cluj—Kolozsvár.